

DOLENJSKE NOVICE

Izhajajo 10. in 25. vsacega meseca. Cena jim je s poštnino vred za celo leto naprej 2 K, za pol leta 1 K. Naročnina za Nemčijo, Bosno in druge evropske države znaša 2 K 50 h, za Ameriko pa 3 K. — Dopise sprejema urednik, naročnino in oznanila tiskarna J. Krajec nasl. v Novem mestu.

23. mednarodni evharistični svetovni shod na Dunaju.

Vsaka doba, vsak čas ima nekaj, kar ji da svoj poseben določen znak. Vtisnejo ga gotove vladajoče struje, večkrat tudi posamezni izredni dogodki ali osebe, ki po svoji moči ali po svojem sijajnem nastopu zadobe velik vpliv na sodobnike in potomce. To je znak „časa ali dobe“ v dobrem kot v slabem smislu.

In kaj je znak današnjega časa? Znak današnjega časa postala je sv. evharistija, evharistični Kristus, ki gospoduje nad duhovi in jih vžiga k najvišji ljubezni božji, ki je pa tudi postal predmet nezaslišanega zasramovanja in zaničevanja ter sovraštva.

Veliki dnevi mednarodnega evharističnega svetovnega shoda na Dunaju so minuli. Ti dnevi pričajo pred vsem svetom, da so najvišji ideali narodov le v krščanstvu in da racionalizem in materijalizem v človeku nista mogla zatreti hrepenenja po resnici, po večnem, po Bogu. Nevera deluje z vsemi sredstvi na tem, da bi uničila pravo vero, katoliško cerkev. Večina inteligence, pa tudi velikanski odstotek srednjega stanu in delavstva je brezvernega svetovnega naziranja. Majhno pa je število, ki je še vernega svetovnega naziranja, spoznava še nadnaravne verske resnice, ki jih uči katoliška cerkev.

Odkod torej pomoč, ako so se zemski mogočnjaki in velikaši, katerih glas je danes vodilen glas v človeštvu, zarotili, da se hočejo vojskovati zoper vero, uničiti cerkev?

Mož, ki je mislil in iskal pomoči ter je tudi našel in podal človeštvu, je papež Pij X., naš slavnovladajoči sv. oče; pomoč ali sredstvo pa je skrivnost sv. vere, najsvetejši zakrament, evharistični Kristus.

Začelo se je neko gibanje, takozvano evharistično gibanje, ki je našlo, v kolikor moremo do danes zaznati, svoj višek v svetovnih evharističnih kongresih. Pred pol stoletjem ni bilo o takih shodih ali kongresih nič čuti, dandanes pa so se med katoliki tako vživili, da se vrše leto za letom, a ne v kakem neznatnem malem zakotnem mestu, ampak kar zaporedoma v najznamenitejših mestih v starem in v novem svetu, kjer je največji promet in največji hrup.

23. mednarodni evharistični shod vršil se je od 12. do 15. septembra t. l. na našem cesarskem Dunaju. Slavnosti ob tej priliki so očarale vse vdeležence. Nikdo ne bi bil pričakoval pri tako izključno verskih slavnostih toliko posvetne inteligence, toliko posvetnih dostojanstvenikov, toliko nevstrašenosti v izpovedanju verskih resnic, toliko krasnih vzgledov, tolike prijaznosti od strani Dunajčanov nasproti tujcem. Vse je družila le ena velika resnica, presveta evharistija.

Prostor v našem listu je premajhen, da bi zamogli poročati o vseh slovesnostih v rotundi in po raznih cerkvah, omejiti se hočemo le na slovenski odsek na Dunaju, kar je Slovincem najbliže.

Slovencev in Slovenk je bilo pri evharističnem shodu na Dunaju do 3800, izmed vseh narodov relativno v primeri z velikostjo naroda največ. Ljubljanska škofija bila je najbolj zastopana, okolu 1500 Slovencev bilo je odtod na shodu.

Za zborovanja bila je določena frančiškanska cerkev v prvem okraju, ki je bila prekrasno ozaljšana znotraj in zunaj, mogoče najlepše izmed vseh cerkv. Izkazala pa se je za toliko število udeležencev mnogo premajhna. Očetje frančiškani bili so jako ljubeznjivi in postrežljivi. Vsako jutro ob šesti uri je imel kak slovenski škof pridigo in pontifikalno sv. mašo, zvečer ob šestih pa je bila zopet pridiga in pete litanije presv. Srca Jezusovega. Odpevala je vsa cerkev. Pokazalo se je kakor že večkrat tako tudi ob tej priliki, da nam dela naše domače cerkveno petje ve-

liko čast pred tujcem, da je moramo torej pridno gojiti. Sklepno cerkveno opravilo pa so imeli Slovenci v cerkvi sv. Elizabete blizu kolodvora, kamor so odkorakali naravnost iz cerkve; le Korošci so imeli svoj poseben sklep v drugi cerkvi, ker je njihov vlak odšel pozneje.

Imeli so pa Slovenci tudi izven cerkve dva sestanka, prvega v petek dopoldne v dvorani rokodelskega doma v šestem okraju, drugega pa v neki dvorani v V. okraju.

Na teh zborovanjih so nastopili tudi lajki. Prvo zborovanje je otvoril in vodil g. dr. Brejc. Pokazal je veliki pomen kongresa. V eni roki križ, v drugi meč, to je podlaga zavednega modernega katoličana. Sveta je stvar, ki se zanjo borimo, fundirana na trdnih tleh. Skala Petrova stoji nepremično in neomahljiva in v granit grizejo oni, ki jo naskakujejo, pa naj še bodo Ferrovci velikega kopita in svetovnega slovesa ali pa svobodomiselní paglavci našega domačega kraja. Luč iz zapada ne bo nikdar premagala luči iz Orienta.

Nato je govoril g. profesor Jožef Cizel iz Gorice, kako naj katoliški lajik praktično pokaže svoje katoličanstvo. „Pristopite k mizi Gospodovi in spoznali in občutili boste radost nebeške gostije!“

(Dalje sledi.)

Gospodarstvo.

Živina za Belokranjsko.

Na Belokranjskem se je že tudi poskusilo z različnimi govejimi plemeni kakor povsod drugod po naših krajih, pa nobeno tuje pleme se ni tako obneslo kakor bi bilo želeti. Vzrok tiči v tem, da se po eni strani preveč pričakuje od tuje živine, po drugi pa premalo vpošteva pomanjkljivosti domače reje. Vzrok tiči pa tudi v tem, da se pri vpeljavanju tujih plemen premalo uvažujejo krajevne gospodarske razmere.

Tuja živina je razvajena. V naših krajih navadno ne najde tistih ugodnih pogojev kakor jih ima doma, in zato je čisto naravno, da začne slabeti v enem in drugem oziru. Najprej se pozna vse to na njenem slabejšem užitku, potem na slabejšem zarodu in slednjič na vsi vnanjosti živine. To izkušnjo delamo pri nas, delajo jo pa tudi po drugih takih krajih.

Na Belokranjskem pa ne pridejo v poštev samo manj ugodne živinorejske razmere, ampak tudi ondotne gospodarske razmere v obč. Belokranjci so mali posestniki. Njih posestva obstoje ponajveč iz njiv, katere je treba obdelovati. Za to jim je treba delavne živine. Dosti več kakor delavno živino pa spričo malega posestva rediti ne morejo, ker jim primanjkuje v to potrebne krme. Mnogo je takih posestev, ki še ene krave rediti ne morejo. Navadno pa rede poleg volov po eno kravo in ja ali ne eno ali dvoje mlade govedí, če le mogoče junčkov. To je vse! Povsod je razširjena zaraditega reja volov, ki rabijo za obdelovanje polja, za vožnje v vinograde in gozde.

Taka je slika belokranjske živinoreje. Pretežna reja volov in slaba reja krav!

V takih krajih ne bomo dosegli zaželjenega vspeha s plemenjaki, ki se odlikujejo edino le po tem, da so mlečnega plemena. Če hočemo živinorejo po teh krajih izboljšati z vpeljavanjem tuje živine, potem je to storiti s plemenom, ki daje dobre in trdne voli in ki se tudi sicer prilega domači živini. Kajti reja volov ostane v takih krajih tudi zanaprej važna in potrebna. Za to se pa za belokranjske razmere bolj priporočajo biki sive in pšenične barve kakor jih daje n. pr. murbodenska

pasma kakor pa biki črnorjave montavonske pasme, ki daje prav dobro molzno živino, zato pa slabše voli. Montavonska živina se priporoča v prvi vrsti za zboljšanje živine po tistih dolenskih krajih, kjer je reja molznih krav bolj važna; kjer je pa reja volov bolj važna, tam je najbolje, da rabimo plemenjake svetlosive ali pšenične barve, toraj murbodenske ali pa domače krvi. —r—

Gnoja na travnike in slaba deteljišča!

Leto za letom nam kaže, da se je treba čim dalje bolj oklepiti živinoreje in prasičjereje, če si hočemo pomagati do boljših dohodkov. Po vinogradih imamo že tretje leto slabo letino. Naši gospodarji bi morali omagati, ako bi jih ne podpirala druga kmetija.

V teh razmerah je v prvi vrsti živinoreja v širšem pomenu besede poklicana, da nas drži in da nam pomaga dalje. Njeni dohodki so najbolj varni in danes dokaj lepši kakor so bili pred leti. Če si hočemo pa z živinorejo naprej pomagati, potem je prvi in glavni pogoj, da skrbimo za krmo. Z boljšimi hlevi in z boljšim plemenom se da ugodno vplivati in mnogo storiti za napredek naše živinoreje, ali prva in glavna stvar pa ostane vendar le obilna in dobra krma. To je temelj, na katerem sloni in napreduje živinoreja in z njo vred tudi vse drugo naše gospodarstvo. Kjer je dosti krme, tam je dosti lepe živine, tam je pa tudi dosti gnoja, več pridelka in tudi več denarja. Kjer pa krme manjka, tam pa manjka vsega!

V tem pogledu nas čaka pa še precej dela! Naši travniki so se sicer z gnojenjem že sem in tja nekoliko izboljšali ali vendar še vse premalo. Iz naših travnikov bi se dalo še dosti več dobiti. Če bi dobro gnojili, če bi umetna gnojila prav rabili in pomagali tudi s hlevskim gnojem, s kompostom in posebno tudi z gnojnico, ki se danes še povsod zanemarja in zametuje, ako bi mokre travnike osuševali, lahko bi se dali dosedanjí pridelki še za mnogo, mnogo izboljšati. Koliko bi to pomenilo za povzdigo naše živinoreje in z njo vred tudi drugega gospodarstva, si lahko vsak misli. Koliko več bi nam lahko nesle naše kmetije!

Zato je pa naša dolžnost, da gremo za tem ciljem! Rodovitost naših travnikov in njiv je treba povzdigniti in sicer v prvi vrsti z dobrim in pravilnim gnojenjem. Vsa gnojnica naj pride na travnike in če le mogoče tudi nekaj hlevskega gnoja. Čem bolj bomo gnojili, več bo krme, več bo gnoja, tako da ga bomo tudi na travnike vozili. Dokler pa manjka gnoja za travnike, pomagati si moramo z umetnimi gnojili, ki izvrstno delujejo tudi na deteljiščih.

Sedaj je čas, da skrbimo za vse to, da napravimo načrt za gnojenje in da si omislimo pravočasno tudi potrebna umetna gnojila. Pri gnoju je začeti, če hočemo zboljšati naša gospodarstva! —r—

Trgovina in obrt.

Trgovska in obrtniška zbornica za Kranjsko.

Urban Horvat, zborniški svetnik.

VI.

Naj še sedaj prinesem samo pregled predmetov razprav iz poslovnega poročila trgovske in obrtniške zbornice, ki jih je imela v svojih sejah od 14. dec. 1911 do 28. marca 1912, da cenjeni čitatelji vsaj nekoliko spoznajo iz tega enega zgleada dalekosežno zbornično delovanje, ki spada pod njeno področje, kajti vse razprave naknadno natančno popisavati bi bilo sedaj odveč. — Najprvo omenim, da se je naprimer v imenovanem času upisalo v vložni zapisnik 2018 številčk, med temi samo za volitve 350; ekspedicij je bilo 12.647, med temi samo za volitve 11.116. — Razpravljalo pa se je v zbornici v tem kratkem času sledeče: 1.) *Personalije in notranje zbornične zadeve*; le-tu-sem spadajo tudi zbornične dopolnilne volitve, katerih izid sem Vam pokazal zadnjič. 2.) *Zbornične finance*: zbornični proračun. 3.) *Trgovski in združni registri*: Izpremembe v trgovskih in združnih registrih. Dolžnost protokoliranja nekaterih obrtnih kategorij. 4.) *Znamke, vzorci, patenti*: Izpremembe v registru za varstvene znamke in vzorce. Izložba patentov. 5.) *Prometne zadeve*: a) *Železnice*. Obligatorično zaznamovanje vsakega posameznega komada vsake pošiljatve, ki je namenjena za transport po železnici, z imenom namembene postaje. Nedostatki na državnem kolodvoru v Ljubljani. Pomanjkanje vagonov na železniški postaji Rakek. Luksus vlaki Dunaj-Rim in Petrograd-Nica. Tarife. b) *Poštné zadeve*. Nedeljsko delo pri razrednih poštnih uradih v Ljubljani. Zapozneno

dostavljanje jutranje pošte po Ljubljani. Mitnina od avtomobilov. 6.) *Obrtno pravo*: Koncesijoniranje obrtnega podelovanja špirta in izdelovanja likerjev. Obrtni kataster. Izjave o prošnjah za podelitev omejenih koncesij za izvrševanje stavbnih obrtov. Koncesija za posredovanje nakupa, prodaje in menjave obrtnih in trgovinskih podjetij. Izjave o razprodajah. Tehtnice. Semnji. Razdelitev v dimnikarske ometalne okraje. Zadruga. Izpraševalne komisije za pomočniške preizkušnje. Legitimacijske karte. 7.) *Splošne trgovske, industrijske in obrtne zadeve*: Ustanovitev vojaškega gospodarskega društva. Trgovsko knjigovodstvo na prostih polah. Uradne ure pri c. kr. davčni administraciji v Ljubljani. Poština od glasovnic za volitve v pridobninske komisije. Cené. Naslovi. 8.) *Trgovsko politične zadeve*. 9.) *Finančno zakonodajstvo, davki, doklade in pristojbine*: Davka prosta uporaba bencina pri izdelovanju plina. Davka prosta nabava bencina. Certifikati. 10.) *Šolstvo in naobrazba*: Letni izkaz gremijalne trgovske šole v Ljubljani. Statistični pregled učencev na obrtnonadaljevalnih šolah izven Ljubljane. 11.) *Socijalna politika*: Zavarovalna dolžnost pisarniških pomožnih uradnic. 12.) *Dobave*: Po časopisih. 13.) *Razstave*: Razstava za kmetijstvo v Haagu. Mednarodna razstava za kuharstvo na Dunaju. Rokodelska razstava v Mariboru. Razstava za kmetijstvo v Johannesburgu. Razstava za sport in industrijo v Varšavi 1912. Svarilo pred neko razstavo. Strokovna razstava za obrti, ki obdelujejo zlahno kovino. Mednarodna razstava za knjižne obrti in grafiko v Lipskem. Razstava za požarno brambo in rešilstvo v Petrogradu. Razstava za kovine, ki ne vsebujejo železa, in njih uporabo. 14.) *Tiskovine*.

Vem, da bode zanimal naše bralce tudi eden zapisnik razprav trgovske in obrtniške zbornice za Kranjsko v Ljubljani. Zatoraj naj tu sledi zgled zapisnika redne javne seje v Ljubljani, dne 29. marca 1912 ob 5. uri popoldne.

Dnevni red:

- I. Predložitev zapisnika zadnje seje.
- II. Naznanila predsedstva.
- III. Naznanila tajništva.
- IV. Nujni predlog zborničnega člana gospoda Jerneja Ložarja tičoč se obrtnega katastra.
- V. Volitev predsednika, podpredsednika, provizornega predsednika in 3 računskih pregledovalcev.
- VI. Sestava odsekov.
- VII. Volitev 2 zborničnih zastopnikov pri komisijonalnih obravnavah radi zagotovitve vojaških naturalnih potrebščin.
- VIII. Volitev zborničnih zastopnikov v šolskih odborih obrtnih nadaljevalnih šol v Radovljici, na Bledu, Krškem, Toplicah (Zagorju), Šmartnem pri Litiji in v Ribnici.
- IX. Volitev namestnika člana pridobninske deželne komisije.
- X. Interpelacija zborn. člana g. Viktorja Rohrmanna, tičoča se zborničnih volitev.

Predsedoval: zbornični predsednik gospod Ivan Knez. Navzočni: vladni zastopnik g. deželno-vladni svetnik Gustav Kulavics, zbornični provizorni predsednik g. Kamilo Pammer ter zbornični člani gg.: dr. Edvin Ambrositsch, Leopold Bučar, Lavoslav Fürsager, Josip Hafner, Ivan Hribar, Urban Horvat, Josip Lenarčič, Jernej Ložar, Ivan Mejač, Ivan Ogrin, Josip Perdan, Ivan Podlesnik, Ivan Rakovec, Viktor Rohrmann, Maks Samassa, Ivan Schrey, Franc Stare, Feliks Urbanc, Franc Zorec. — Od pisarne: I. zbornični tajnik g. dr. Viktor Murnik, II. zbornični tajnik g. dr. Fran Windischer. — Zadržani zbornični člani gg.: Andrej Gassner, Ivan Kregar, Tomo Pavšlar.

Zabavi in pouku.

Ob otvoritvi nove gimnazije.

(1. Letna poročila od 1855. — 2. Prof. R. Perušek: Ivan Vrhovec, životopisna črtica. — 3. Vrhovec, zgodovina Novega mesta, Ljubljana 1891.)

II. Gimnazija za časa francoske vlade.

Prihod Francozov v Novo mesto l. 1797 in 1809 je nekoliko zadrževal izpite na gimnaziji, ki so se uprav takrat vršili. Ko je prišla Kranjska pod francosko oblast, se je začel razodevati tudi vpliv francoske revolucije in naukov, ki so jih oznanjali njeni predhodniki. Ta vpliv pomenja v šolstvu rezek in odločen preobrat. Sicer je že prosvetljeni absolutizem, ki je preustrojil vsa državljanska razmerja, uvideval pomen šolstva za državo, pa vkljub temu se ni polastil povsem delokroga, ki so ga imele stare socijalne sile za nedotakljivega. Mlada francoska država je, kakor

na drugih poljih, tako tudi pri šolstvu vrgla proč tradicijo in vero v stare autoritete.

Z nauki revolucije se je uveljavilo novo naziranje med šolstvom in državo. Že se začel je razkol v naziranju, katerega značilnost nam kažejo besede: zasebna šola ali državna šola. V preteklosti se to nasprotstvo ni kazalo v tej obliki; tedaj je bila šola konfesionalna in pod zaščito cerkve.

Filozofi revolucije so prvi glasniki državne šole. Vzgojo otrok so odkazovali državi bolj nego roditeljem. Država je bila po načelih filozofov revolucije edina poklicana, da se polasti monopola vzgoje in da ne sme demokratska dežela izpustiti tega izpred oči.

Vse te ideje o šolstvu so sicer pretirane, vendar se sme priznati, da ima francoska revolucija dokaj zaslug za nove osnove modernega državnega šolstva. Ni se toraj čuditi, da so Francozi šolsko nadzorstvo odvzeli cerkvi in izročili je županu. Vpeljali so seveda francoski jezik kot obligatni. Razen prejšnjih predmetov so imeli tudi predmet „mera in vaga“, ki je bil pa po izgonu Francozov takoj odpravljen. — Šolsko leto je imelo samo en tečaj. Pri klasifikaciji so odpravili red o nravnem vedenju.

Za cesarstva Napoleonovega se je šolstvo prepajilo z nekako vojaškim duhom, kar se je po zunanje tudi kazalo v uniformah, katere so morali gimnazijci in visokošolci nositi.

Napoleon je hotel imeti dobre uradnike in udane birokrate. V doseg tega je naslonil vzgojo na narodno podlago. Upošteval pa je upliv katoliške cerkve, kar se razvidi iz osnovnega dekreta za gimnazije, kjer se med drugim čita: Podlaga pouka v vseh cesarskih šolah naj bodo: 1) nauki katoliške cerkve, 2) zvestoba cesarju in monarhiji. — Revolucija je bila torej v njeni protikonfesionalnosti premagana. — Nadzornik novomeške gimnazije je bil regent ljubljanskega liceja.

Prefekt je dobil v francoski dobi mnogo večjo veljavo, ni bil več odvisen od različnih glavarjev in županov, od ljudi, ki so bili sicer lahko dobri politični uradniki, a za šolo niso imeli posebne zanimanja.

Odlok 18. avgusta leta 1810 je bil prvi francoski organizatorični poskus tudi za novomeško gimnazijo. V njem so bile različne določbe o šoli, najvažnejše pa so se tikale direktorja. Novomeškemu gimnazijskemu prefektu in direktorju normalke so bile v francoski dobi podrejene ljudske šole vsega novomeškega distrikta, h kateremu je spadala tudi Ribnica, Krško, Črnomelj, Metlika, Višnja gora, Sodražica in Škocijan pri Turjaku.

Napoleon je upejal tudi šolnino, ki so jo uporabljali za šolske in pisarniške potrebe.

V ljudskih šolah naj se poučuje v deželnem jeziku, na licejih in gimnazijah francoski in italijanski, ako je potrebno tudi latinski. Na novomeški gimnaziji je bila obligatna latinščina, katero je poučeval profesor Košiček. Istotako bi imeli poučevati v deželnem jeziku francoščino, italijanščino, aritmetiko in sistem mer in uteži, kakor tudi katekizem, ko so imeli zato potrebne knjige, ki so morale biti potrjene od gubernija. Po konecletnih izpitih se je vršila šolska slavnost, pri kateri so bili ob navzočnosti dostojanstvenikov dijaki-odličnjaki obdarovani.

Iz različnih finančnih vzrokov pa so kmalu odpravili premije. Ker je pa razdeljevanje premij prefekt tako pogrešal, je poskusil, če se jih ne bi dalo kupiti iz doneskov dijakov samih. A to se mu ni posrečilo, ker so bili dijaki prerevni. Profesorji so bili tudi zelo slabo plačani.

Tako je bilo stanje za časa Francozov. Dasi pa je bil načrt Napoleonov dosti bolj izvedljiv, vendar ljudje niso bili z njim zadovoljni, pač samo ob sebi umevno, ako pomislimo, kako doktrinaren je bil; in še doktrinarnost je težila strogo na birokratsko spomenost in pomanjkanje vsake avtonomije, ki je največ škodovala napredku francoske gimnazije.

Dopisi.

Bela cerkev. — Javna zahvala. — Po pretečenem letu nabiranja milodarov za pogorelce v Tomažji vasi izreka podpisani za in v imenu obdarovanih pogorelcev najiskrenejšo zahvalo vele-slavnemu deželnemu odboru vojvodine Kranjske, imenoma dežel-nega glavarja namestniku veleč. g. dr. Evg. Lampetu za njegovo trudaljubivo osebno informacijo in posredovanje, dalje preblagor. g. vladnemu svetniku Vilj. baronu Rechbachu, okr. glavarju v No-vem mestu in prof. Evg. Jarcu, deželnemu in državnemu poslancu, ter mil. g. novomeškemu proštu dr. S. Elbertu za izposlovanje izdatne državne podpore; potem sl. Kranjski hranilnici v Ljubljani in Hranilnici in posojilnici v Kandiji pri Novem mestu; dalje vsem

preč. župnim uradom in vsem p. n. zasebnim darovalcem, predvsem tukajšnjemu rojaku blagor. g. Alojziju Zajcu v Šiški pri Ljubljani za hitro in veledušno prvo pomoč pogorelcem, kakor tudi vsem drugim blagim darovalcem, ki jih posebič tu ni mogoče vseh ime-novati; zlasti preč. predstojništvu kartuzijskega samostana v Pleterjah za pogorelcem brezplačno darovani stavbeni les, ter vsem bližnjim in daljnim sosedom za vsestransko pomoč ponesrečencem najiskrenejšo zahvalo ter stoterni: Bog plaži! — Za pogorelce v Tomažji vasi pri Beli cerkvi: Ant. Žnidaršič, župnik.

Štanga. Daleč na okrog je znana naša fara po svojem za- vetniku, velikem priprošnjiku sv. Antonu Pad. Od blizo in daleč radi romajo semkaj Dolenjci, pa tudi Gorenjci od onstran Save. Da je priljubljena ta božja pot, je pa še posebna zasluga g. žup- nika Mihaela Saje, kateri se ob svojem godu poslovi od te župnije ter odide v prezasluzeni pokoj. Prvi so se poslovili od njega čč. duhovniki dekanjski tovariši, ko so se zbrali dne 9. septembra k običajni konferenci. Udeležniki so pri sv. maši občudovali uprav izborna petje pod vodstvom g. organista Cveka. Znano je, da je g. Saje sam izvrsten pevec, pa je tudi vzgojil več organistov, ki svojemu stanu delajo vso čast. Za slovo je č. g. dekan Rihar nekako takole nagovoril g. župnika Mihaela Saje: „Bilo je pred 36. leti, po zimi, ko je prišel sedanji č. g. župnik, duhovni svetnik Mihael Saje sem, od katerega se ob tej priliki poslavljamo, mlad in krepak v Štango. Prišel je poln upov delati v božjo čast. Kako je izpolnil svoje cilje, svoje ideale, se prepričamo. če se spomnimo na znotranjo in zunanjo prenovitev te župnije. Cerkev, ki je bila prej majhna in v slabem stanju, je povečana, lepa in prijazna zunaj, še krasnejša znotraj, je ena izmed najlepših cerkvâ de- kanije, in lahko se reče, ena izmed najlepših vsaj, kar se tiče cerkvene oprave v škofiji. — Tudi druga cerkvena poslopja je prenovil ali sezidal na novo. Vodil je neumorno zasilno šolo, od začetka zastonj, pozneje je dobil majhno nagrado, ki se mu je sicer zvišala, a ne plača nikakor njegovega truda. Iz te šole in iz cerkve se je širila prava omika med naše hribovce. To se tudi kaže v obnašanju otrok, ki je za sedanje razmere prav dobro, in v znanju otrok, ki omogoči, da oni zlahka napredujejo povsodi v drugih šolah. On je zgojil od zibelke cel rod tako, da mu je — razun par izjem — podeljeval vse sv. zakramente. Ne da se sicer konstatirati, kako je zasebno življenje faranov, a da se sklepati, da je po trudu, katerega je obračal njih dušni pastir na to točko, dobro in pošteno. — Iz mladega krepkega moža je g. župnik postal starček, vsa najlepša, najkrepkejša leta je daroval v blagor župnije. Vse, kar je delal prej, predno je prišel sem, je bila bolj šola, tukaj se je začelo in izvršilo njegovo praktično delo. Dobre- dejni sadovi se poznajo povsod. Delal je tiho! Ne bo dobil za svoje delo svetinj in svetnih priznanj, ne bodo ga slavili. A nekdo je, ki je gledal vedno nanj, štel njegove korake, s katerimi je premeril v duh. pastirstvu nešteto krat svojo hribovito faro, to je Bog in ta ga bo obilno nagradil če že ne tukaj, pa v večnosti gotovo. — Stal mu je na strani sv. Anton Paduvanski s svojo mogočno priprošnjo, v katerega čast je deloval ves čas svojega bivanja in delovanja v Štangi“... V župniško kroniko so še čč. gg. duhovniki vpisali sledeče: Dne 9. septembra 1912 se je vršila „Conferentia Sodalitatis“ kot zadnja pred odhodom č. g. župnika in duhovnega svetnika Mihaela Saje, ki je skozi 36 let vneto in vspešno deloval v župniji od (21. dec. 1876 do oktobra 1912). Natančneje je razvidno njegovo delovanje iz župnijske kronike. Pri tej poslovilni konferenci so bili navzoči sledeči duhovni to- variši iz dekanije: Čč. gg. dekan Matej Rihar, Gothard Rott, župnik Zagorje ob Savi, Jože Cuderman iz St. Lamberta, Jožef Očepek, župnik na Dobovcu, Indof, župnik Javorski, Karol Jaklič, župnik na Prežganjem, J. Dobnikar, župnik na Jančem, J. Dolinar, župnik Kresnice, And. Širaj, Sava, Anton Plešič, J. Filipič, kaplan: „Naj- mlajši navzočih Vam kliče v slovo, Dni srečnih še mnogo naj da Vam nebo.“ Mihael Saje, župnik, duh. svetnik v Štangi. Potem še g. Karol Sparhakej, osmošolec, nečak župnikov, pa še Janez Saje, bratranec njegov, nadučitelj v pok. v Št. Jerneju na Dolenjskem.

Iz Adlešič. Pred kratkim časom poročali so listi, da se klati okoli Bojanec ubežnik N. Vrlinič, ki je okral že več oseb, tako nekomu par volov, Bojančanu Radojčiču 300 K i. dr. Fant je Bojančan, pravoslavne vere. Ljudje so imeli strah pred njim in se od nas skoraj niso upali hoditi na Vinico. Dolgo časa so ga zalezovali orožniki zastonj. A 10. t. m. se je pa vendarle po- srečilo dvema orožnikoma iz Dragatuša, da sta ga prišla po noči, ko je ležal na štali pri Perotu Ikoviču na Bojancih.

Naši pridni Amerikanci so se zopet spomnili pred kratkim naše župne cerkve in nam poslali za njo 298 K, katere sta na- brala v Jolietu in nam poslala Rudolf Požek iz Adlešič h. št. 7.

in Gregor Grabrijan iz Vrhovca h. št. 7. Res lep dar. Tudi prej so nam poslali naši Amerikanci že prav veliko denarja za naše cerkve, kapele itd.

Minuli teden je tudi pri nas silno deževalo. Začelo je v ponedeljek zvečer ok. 10. ure in je deževalo z malimi presledki skoraj noč in dan do petka 13. ok. 10. ure dopoldne. V noči od ponedeljka do torka je Kulpa kar nanagloma hudo narastla in je ljudem, kakor je bilo videti, mnogo škode naredila. Po Kulpi so vidili ljudje, da je plavalo 5 sodov, 1 čoln, 1 škrinja, več obleke, več desk — žaganic, rkljev, mnogo otave, veliko buč — Hrvatje nam nasproti pod vasjo Mrzljaki so jih nalovili več voz — veliko tudi jabolok, katere je otrešel po noči hud vihar, potem pa odnesla povodenj. To prav mokro in nenavadno mrzlo vreme je škodilo turšici, ki letos ne more zoreti, posebno pa grozdju, ki močno poka in gnije. Letošnja trgateg bo prav žalostna in prav malo vredna.

Ljubljana. — Efektna loterija „Slovenske Straže. Zahteve, ki se stavijo na „Slovensko Stražo“ iz obmejnih krajev, so od dne do dne večje. Na svojem glavnem zborovanju, ki bo letos v Mariboru, bo pokazala „Slovenska Straža“, koliko je napredovala v pretečenem letu in kako mnogostransko in uspešno je bilo njeno delo. Priznanja je sicer vredna požrtvovalnost, s katero dobiva podpore za svoje delo iz vseh slojev našega ljudstva, vendar pa je „Slovenska Straža“ še daleč od tega, da bi mogla količkaj zadostiti zahtevam, ki se stavijo nanjo. — Da si osnuje poseben fond v podporo ubogi slovenski deci (za otroške vrtnice, božičnice, knjižnice itd.), zlasti po industrialnih krajih, priredi „Slovenska Straža“ efektno loterijo, ki jo je dovolilo finančno ministerstvo. Loterija obsega 100.000 srečk, ki stanejo vsaka 1 krono, in 1554 dobitkov v skupni vrednosti 20.000 kron.

Dobitki so sledeči: **1 glavni dobitek v vrednosti 5000 kron.** Kompletna fina oprava za tri sobe in kuhinjo, obstoječa iz spalne oprave, jedilnice, salonske garniture, glasovirja in kuhinjske oprave ali 4—6½ HP. bencin-motor, mlatilnica z dvakratnim čiščenjem, slamoreznica. — **1 glavni dobitek v vrednosti 1000 kron.** 1 glasovir ali 1 vagon sortiranih umetnih gnojil ali 1 garnitura za košnjo (stroj za košnjo, stroj za obračanje, brana). — **2 glavna dobitka v vrednosti po 500 kron.** Oprava za spalno sobo za dve osebi ali 1 gepelj z mlatilnico ali 1 stroj za košnjo. — **10 dobitkov v vrednosti po 100 kron.** Zlata ura, kolo s prostim tekom, šivalni stroj, slamoreznica, brzoparilnik, jeklen plug itd. — **40 dobitkov v vrednosti po 50 kron.** Fine nastropne svetilke, fine umivalne oprave, decimalne tehtnice, salonske stenske ure, zlate verižice, zlate damske ure, čistilnice, razne garniture, slike z okvirom itd. — **100 dobitkov v vrednosti po 20 kron.** Srebrne ure z verižico, garniture srebrnih žlic za kavo, aparati za britje, stroji za rezanje mesa, vloma varne denarnice, garniture za kadilce, pisalne priprave, srebrne doze za cigarete, zlati obeski, stenske ure, naročilni listki za dnevnik „Slovenec“ (za eno leto), balanc. tehtnice, pralne garniture itd. — **200 dobitkov v vrednosti po 10 kron.** Mizni nastavki, karafine, svečniki, tase, posode za dišave, mizarska orodja za domačo rabo, ptičje kletke, garniture nožev, žlic in vilic, doze za sladkor, nikelnaste ure, stenske ure, budilke, zlati prstani, kadilne mizice, dežniki itd., itd. — **1200 dobitkov v vrednosti po 5 kron.** Košarice za kruh (kina-srebro), nikelnaste ure, budilke, dežniki, mizni nastavki, žepni noži, razna vrtna orodja, mizarska orodja za domačo rabo, zalivače, kuhinjske tehtnice, srebrni obeski, fini okvirji za fotografije, travniška orodja, konjske škarje, ptičje kletke, vrči za vino, kavo ali čaj, denarnice, britve, srebrne moške verižice, srebrne zappestnice, srebrne oksidirane cevke za smodke, double zavratne verižice itd., itd. — Srečke se bodo dobivale po trgovinah in trafikah in se lahko naročajo tudi naravnost v pisarni „Slovenske Straže“ (Ljubljana, Dunajska cesta št. 22.) — **Žrebanje se bo vršilo 18. novembra 1912 ob 6. uri zvečer v pisarni „Slovenske Straže“.** — Od naše javnosti pričakujemo, da bo z ozirom na važni namen loterije in z ozirom na krasne dobitke podpirala „Slovensko Stražo“ s tem, da se bodo vse srečke razprodale! — **Vsak na delo za ubogo slovensko dečo!**

Domače in tuje novice.

Častni občani. Občina Stari trg pri Poljanah je izvolila za častne občane: dež. glavarja dr. Iv. Šusteršiča, dež. odbornika dr. Evg. Lampeta in poslanca prof. Jarca.

Duhovska vest. Za župnijo Bela cerkev je imenovan č. g. Janez Klemen, župnik v Lozicah.

Šolske vesti. Začasna učiteljica v Novem Mestu Avgusta Arh pride v isti lastnosti v Št. Jernej. Kandidat Leopold Namorski

tudi tjakaj za začasnega učitelja. Provizorična učiteljica v Zagradcu je imenovana bivša učiteljica na Ciril-Methodovi šoli v Trstu Julija Berlan. — Suplentinja Josipina Jager za prov. učiteljico v Čatežu, Friderika Povh v Krškem in Marija Rant v Veliki Dolini. — Ljudmila Seppa za prov. učiteljico v Polšniku pri Litiji. — Roza Gosak za prov. učiteljico v Št. Ruprtu. — Albin Lajovic za prov. učitelja v Ambrusu. — Melita Sivic za prov. učiteljico v Selu pri Šumbergu. — Pavla Zorc za prov. učiteljico v Stopičah. — Novomeški okrajni šolski svet je imenoval volonterko v Ljubljani Ano Schiffrer za provizorično učiteljico v Dobričah, volonterko na dekliški šoli v Novem mestu Olgo Andrejčič in bivšo prov. učiteljico na Dvoru Ivano Draksler pa za prov. učiteljico na ljudski šoli v Sp. Karteljevem. Na deški šoli v Novem mestu je bil namesto veroučitelja p. Kornelija Petriča, ki je prestavljen v Kamnik, imenovan za veroučitelja p. Ambrozij Remic. — Suplentinja v Kostanjevici je postala Marija Hladnik. — Marija Rus je pripuščena za šolsko prakso v Ribnici. — Marija Kern voditeljica v Žvirčah. — Začasna učiteljica Karolina Kuchler je prestavljena k sv. Križu pri Kostanjevici. — Ana Hirschman pa za Čadraž pri Št. Jerneju.

Osebnosti. Imenovana sta za srednješolska učitelja dolenjska rojaka Ivan Krajec za Idrijo na realko, Josip Schweiger na gimnazijo v Ljubljani.

Kapucinski provincijal v. č. o. Edvard Bervar je prišel na obisk svoje gospe matere. Rezidencijo si je izvolil v Schwambergu na Štajerskem.

Iz kapucinskega reda. Dne 14. sept. je bil v Celju kapitelj, pri katerem je bil izvoljen provincijalom novomeški rojak preč. p. Edvard Bervar. — Drugi rojak p. Metod Mišič je postal gvardijan v Sv. Križu na Vipavskem. — Tretji rojak p. Evgen Merše je postal vikar v Wolfsbergu.

Umrla je včeraj vsled kapi gospa Ivana Grm. mati gg. župnika Mateja iz Železne Kaplje in tukajšnjega profesorja Grma. Vzgljedno bogoljubna gospa naj počiva v miru!

Šolstvo. Deška ljudska šola šteje 216 učencev in sicer: I. 37, II. 50, III. 58, IV. 71; 2 razreda v starem poslopju. — Dekliška ljudska šola šteje v 5. razredih 188 učenk. — Meščanska dekliška 39 učenk.

Začetek obrtne nadaljevalne šole. V soboto 28. sept. 1912 se bodo vpisovali vajenci od 2. do 4. ure popoldne v novem gimnazijskem poslopju. Pri vpisovanju imajo oni, ki so že obiskovali to šolo, vodstvu predložiti izkaz o preteklem šolskem letu. Novinci pa imajo sebo prinesiti zadnje obiskovalno izpričevalo ljudske šole. Pouk se prične v četrtek 3. oktobra ob 2. uri popoldne. Vodstvo.

Dve novi poštni nabiralnici v novomeškem okraju sta otvorjeni v vaseh: Žvirče in pa Dolenja Nemška vas. Prva nabiralnica, otvorjena dne 1. junija t. l., ima svojo poštno zvezo po poštnem selu, ki nosi pošto iz Žužemberka v Hinje. Druga pa, otvorjena dne 1. septembra t. l., je v poštni zvezi s c. kr. poštним uradom v Trebnjem.

V začetku šolskega leta je vstopilo v novomeško gimnazijo 286 učencev, in sicer v I. razred 53, v II. 47, v III. 30, v IV. 49, v V. 42, v VI. 26, v VII. 23 in v osmi razred 16.

Pogrešan umobolen človek. Dne 4. t. m. je odšel Simo Radojčić iz Bojancev, velike suhe postave, obrit, v sivi sukni in belem klobuku, v domači platneni srajci, neznan kam. Iz Amerike so ga poslali domov, ker se mu je že tam omračil duh. Simo Radojčić je miren blaznik in spada v občino Adlešiče v Beli Krajini. Njegov oče prosi, ako se ga najde, naj se ga odpravi domov ali pa na občino Adlešiči. Krenil je proti Žužemberku. — Novomeška policija ga je odpravila domov.

Gimnazija v Novem mestu. Poduk v novi gimnaziji se je pričel. Prostori so lepi, zračni in svitli. Dobro so tudi oskrbljeni kabineti. Rednih učencev je 276, dva privatista in osem privatistinj, skupaj 286. Blagoslovljenje poslopja bo početkom oktobra.

Dijaška kuhinja v Novem mestu. Sprejetih je bilo za šolsko leto 1912/13 51 učencev, in sicer: 3 osmošolci, 6 sedmošolcev, 5 šestošolcev, 10 petošolcev, 8 četrtošolcev, 4 tretješolci, 4 drugošolci, 10 prvošolcev in 1 iz 4. r. l. j. š. — Prosim vse one dobrotnike, ki so v preteklih letih blagohotno podpirali to napravo, naj tudi letos pridejo na pomoč bodisi v denarju, bodisi v živilih.

C. Ažman.

Začasni most čez Krko v Straži, ki so ga naredili v ta namen, da se novi sezida, je narastla voda odnesla. Posamezna bruna so dobili ob bregovih, največ na Otočcu. Ljudje pravijo, da je to dobiček od Velike Maše.

Kmečka Zveza za novomeški okraj je v nedeljo priredila dva shoda. V Zalogu po službi Božji otvori g. župan Zorc zborovanje, ki je bilo dobro obiskano. Drž. in dež. poslanec Jarc je

poročal o delovanju drž. in dež. zbora. Govorilo se je tudi o starem vavtoškem mostu, za kojega deželo prosijo posestniki iz Lok in Zaloga. — Ob 3. uri pop. se je vršil shod v dvorani šmihelski. Može so z veliko pozornostjo sledili poročilu poslanca Jarca. Na predlog županov se je poslancu Jarcu izrekla zahvala.

Umrl je na gradu Volavče graščak Karol Rudež v najlepši moški dobi 41 let. N. p. v m.!

Na gimnazijah so postali suplentje gg.: Zidar na I. ljubljanski, na II. ljubljanski Škerlj; v Novem mestu pravi učitelj gg. dr. Rožman, Prosen, Stopar.

Letošnje šolsko leto na novomeški gimnaziji se je pričelo v novem poslopju. Torej se je vendar enkrat mladina rešila starega bacilonosca, ki jih je spravil več pod zemljo. Poslopje je precej higijensko urejeno. Število dijakov je pod ravnateljstvom g. Franca Brežnika, ki je kakor med dijaki, katerim je strog profesor in dober oče, tako tudi med Novomeščani in okoličani jako priljubljen, tako narastlo, da je bilo neobhodno potreba novega poslopja. Dosti se je trudil priljubljeni gospod ravnatelj, da so različne komisije pregledovale staro poslopje etc. in vedno je delal na to, da se zida nova gimnazija. Slednjič je vendar dosegel v prid mladine, ki je podlaga vsakega naroda to, kar je bilo neobhodno potrebno že zdavnaj prej. To je res odličan mož, vreden največjega spoštovanja, ki posveti vse svoje moči dobri mladinski vzgoji.

Škandalozne plače delavcev pri podjetjih za belokranjsko železnico. Vsak dan nam prihajajo pritožbe o prenizkih plačah, katere dobe ubogi delavci pri tej draginji na tej progii od svojih gospodarjev. Materijala se je zbralo že toliko, da bomo že prihodnjič temeljito posvetili v to temo in dali natančne podatke o celi stvari. Delavci se kar trumoma izseljujejo.

Uboj. Na Starem gradu pri sv. Križu pri Kostanjevici bivajočo užitkarico Uršulo Žibert je 17. septb. Reza Božič s krampom petkrat tako močno udarila po glavi, da je vsled tega nastopila smrt. Vzrok je baje prepir radi preužitka. Ubijavka se je javila kostanjeviški sodnji.

Žrtev rop. Neki Maks Erhard, železniški delavec, je bil napadel in oropal 80letno Nežo Jurman. Radi te glavne priče je bila obravnavana pri zadnji poroti odložena. A zdaj je starka vsled pridobljenih ran umrla, kar je dognalo sodno raztelesenje.

Srebrna ura z verižico je zgubljena dne 19. septb. od glavne trga do kolodvora. Ime lastnikovo je urezano na pokrovu. Odda naj se v Krajčevi bukvarni.

Poskušen vlom. V soboto zvečer proti polnoči so vlomili pri Fran Kastelicu v Št. Joštu št. 12. Pristavili so že dve lestvi k oknom, odprli v hlevu vrata in pri hiši na dvorišču. Gospodar je začul in jih prepodil. Eden je skočil z vrh lestve ter je vse štiri pognal proti bližnji hosti, kjer jih je zakrila noč.

Belokranjska železnica dobi zvezo s Karlovcem. Dotična dela od Bobnarcev do Karlovca je dobila tvrdka Grünwald & Schiffrer iz Budimpešte. — Dobavo železnih konstrukcij pri prehodu Krke, pri viaduktu v Otavcu in prehodu Kolpe razpisuje do 14. okt. železniško stavbno ravnateljstvo.

Vesela novica iz Carigrada se bo oznanila po žrebanju turških srečk dne 1. oktobra t. l. dotičnemu naročniku, čegar številka bo zadela glavni dobitok. Kdor nima še te izborne srečke, ta naj jo nemudoma naroči, da bo deležen prihodnjega žrebanja. Po posredovanju „Slovenske Straže“ zamore turško srečko dobiti vsakdo na mesečne obroke po 4 krone 75 vin. in prejme zraven še eno srečko v podporo revnih otrok z glavnim dobitkom v vrednosti 5000 kron zastonj. — Pojasnila daje in naročila sprejema za „Slov. Stražo“ g. Valentin Urbančič, Ljubljana, Kongresni trg 19.

Prošnja in naznanilo.

Odslej bode v frančiškanski cerkvi v Novem mestu sv. maša in pridiga za dijake od 9. do 10. ure ob nedeljah in zapovedanih praznikih.

Ker je radi reda neobhodno potrebno, da imajo dijaki sami zase cerkveno opravilo, se prosi občinstvo, da se na to blagohotno ozira. Farno cerkveno opravilo je istočasno v kapiteljski cerkvi. Prosta pa je v tem času lurska kapelica pri frančiškanih. Dr. Ciril Ažman, gimn. katehet.

Gospodarske drobtine.

— Delitve vzrejevalnih premij za teleta l. 1912 se vrši za pol. okraj Novomesto in Krško v sledečih krajih in sicer: 1) Dne 15. oktobra 1912 ob 9. dopoldne v Št. Jerneju, ob 3. po-

poludne v Kostanjevici. — 2) Dne 16. oktobra 1912 ob 9. dopoldne v Cerkljah, ob 3. popoldne v Čatežu ob Savi. — 3) Dne 17. oktobra 1912 ob 9. dopoldne v Kandiji, ob 3. popoldne v Toplicah. — 4) Dne 18. oktobra 1912 ob 9. dopoldne v Žvirčah, ob 3. popoldne v Hinjah. — 5) Dne 19. oktobra 1912 ob 9. dopoldne v Žuzemberku, ob 3. popoldne v Dvoru.

— **Premovanje goveje živine za leto 1912** je priredil deželni odbor kranjski v raznih krajih. Na Dolenjskem samo v Loškem Potoku, ki bo 28. septb. ob 9. uri dopoldne. Pasma za Dolenjsko je siva.

— **Vinogradnike in sadjerejce** opozarjamo s tem, da se dobe samočiste (čistorejne) vinske droži za pokipenje vinskega in sadnega mošta tudi letos pri kmetijsko-kemijskem preskušališču za Kranjsko v Ljubljani. Cevka s samočistimi drožmi stane z navodilom o uporabi 25 vin., s poštnino in zavojem pa 50 vin. Kdor odvzame skupaj vsaj 5 cevk, plača za cevko s poštnino in zavojem 40 vin. Znesek se mora plačati naprej, ker se sicer povzame. Pri povzetju se zaračuni tudi povzeta in se s to cevka znatno podraži. V plačilo se sprejemajo tudi pisemske znamke. Ena cevka s samočistimi drožmi zadostuje za pokipenje 5 do 10 hektolitrov vinskega ali pa sadnega mošta. Naročiti je samočiste droži vsaj 5 dni pred uporabo. S pravilno uporabo čistih drož so zajamčene vinstvu tako velike koristi, da bi se jih mogel posluževati vsak vinogradnik v svojem vinogradstvu. Ne le, da čiste droži pospešujejo čisto in zanesljivo kipenje mošta, ampak s pomočjo teh pridelana vina se tudi hitreje čistijo in imajo mnogo boljši ter prijetnejši vonj in okus.

— **Kmetijski poučni tečaj** priredi deželni odbor vojvodine Kranjske v. Loškem potoku v soboto dne 28. t. m. in nedeljo 29. v prostorih društvenega doma s sledečimi predavanji: 1) V soboto, dne 28. t. m. predavata po dokončanem premovanju goveje živine ob 2. uri popoldne dež. mlek. in živ. nadzornik Rado Legvart o govedoreji, ob 4. uri popoldne deželni veterinar-živinozdravnik Franc Černe o ravnanju z bolno živino. — 2) V nedeljo, dne 29. t. m. predavata ob 8. uri zjutraj po prvi maši dež. strokovni učitelj na kmetijski šoli na Grmu Alb. Vedernjak o gnojenju in obdelovanju travnikov ter ob 3. uri pop. po litanijah ravnatelj dež. kmetijske šole na Grmu Viljem Rohrman o mlekarstvu in prašičoreji.

Po naših travnikih. Vsled obilega deževja je voda po nizkih legah povsod izstopila in preplavila travnike. Marsikateri gospodar trpi vsled tega občutno škodo. Eden in drug ima še otavo v kopicah zunaj, katero je zadnje deževje popolnoma pokvarilo, mnogim jo je pa voda tudi odnesla. Nekateri imajo otavo še kositi. Ne le, da je vsled poplav blatna, ampak jo najbrž ne bo mogoče spraviti, ker je čas prepozen. Pri nas je zgodnje spravilo zmeraj več vredno ko pozno. Letos so se ljudje zakasnili pri košnji sena in vsled tega tudi pri košnji otave. Vse to je slabo pri naših vremenskih razmerah, slabo za sušenje in slabo za pridelke.

— **K spravljanju krompirja.** Letos se kaže gnjiloba pri krompirju že v zemlji, kar je posledica skrajno mokremu vremenu, ki ga imamo letošnje jesen. Bati se je, da nam bo krompir gnil tudi po kleteh. Krompir je zaradi tega z vso previdnostjo odbirati in v kleteh dobro spraviti. Paziti je dalje na to, da se kleti odpirajo in zračijo, zlasti v prvem času, ko se krompir potji, ko oddaja v kupih preobilno vlažnost in se pri tem ugreje. Klet naj bo suha, hladna in zračna!

— **Redka lucerna.** Če je nova lucerna redka, ni druge pomoči, kakor da se po redkih in praznih mestih vnovič poseje. Dotične prostore je prekopati. Če je lucerna v obče bolj slaba, naj se ji dobro gnoji, da se okrepeča. Med tako lucerno se lahko na spomlad nekaj semena zavlači, če je zemlja dosti čista.

— **Tečaj za prvo pomoč pri nezgodah in pri porodih** se priredi na kmetijski šoli na Grmu. Trajal bo 4 mesece od sredi novembra do sredi marca. V tečaj se bo sprejelo 12 udeležnikov v starosti od 18 let naprej.

Raznoterosti.

* **O novi vojni postavi.** Nova vojna postava z dne 5. junija t. l., drž. zak. št. 128, stopila je že v veljavo in se bo po nji vršil letošnji glavni nabor. Ta postava nudi veliko več olajšav v izvrševanju dejanske vojne službe nego stara. Te olajšave so: 1. Ugodnost dveletne vojaške službe v stalni vojski in domobranstvu, § 20 v. p. 2. Ugodnost enoletnega prostovoljstva v stalni vojski in dvoletnega prostovoljstva v vojnem pomorstvu, § 21—28 v. p. 3. Ugodnost za kandidate duhovskega stanu in posvečene duhovnike, § 29 v. p. 4. Ugodnost za posestnike podedovanih kmetij, § 30 v. p.

5. Ugodnost iz rodbinskih ozirov, namreč za vzdrževalce družin. § 31 v. p. 6. Ugodnost za vzdrževalce družin in posestnike pododgovanih kmetij v slučaju pomanjkanja popolne pravice do te ugodnosti. 7. Ugodnost za učitelje in učiteljske kandidate v teku 7 letne prehodne dobe § 21. (To ugodnost ima sedaj kranjsko učiteljstvo radi primanjkanja učiteljev.) Dalje obstaja še ugodnost in sicer ta, uvrščenja čezštevilih v nadomestno rezervo § 37, točka 3. Izbera čezštevilih, to je takih, ki preostajajo čez določeni okrajni kontingent, določa mešana komisija oziraje se na posebno ozira vredne razloge iz rodbinskih, poljedelskih, pridobinskih in stavovske izobrazbe razmer. Po žrebu se določi, kateri čezštevilih prosilci bodo te ugodnosti v posameznih kategorijah deležni. — Posebno ozira vredni prosilci so: a) Vojni zavezanci, kateri so določeni, da vodijo kako podjetje, kmetijstvo, trgovino, obrt itd., katerih oče, mati, stari oče ali stara mati tega posla vsled telesne slabosti ne morejo več izvrševati v slučaju, da se iz tega podjetja izključno preživljajo in sicer tudi takrat, ako so še drugi rodbinski člani moškega spola, ki pa vsled kakšnega drugega poklica dokazano niso v stanu označena podjetja v času prezenčne službe dotičnega vojaškega zavezanca voditi. b) Vojaški zavezanci, ki se pripravljajo za kak posebni poklic ali ki se izobrazujejo v kaki umetnosti ali obrti in bi vsled dolgega prekinjenja trpeli občutno škodo. c) Ako brat ali bratje vojaškega zavezanca, ki pridejo v poštev, dalje prostovoljno služijo v stalni vojski ali v domobranstvu, oziroma ako so se zavezali, da bodo prostovoljno dalje služili. — Pravice do prenestitve v nadomestno rezervo ali nadšteviline se nikakor ne pridobi: a) vsled ženitve vojaškega zavezanca, b) ako so se razlogi prošnji za vojaško olajšavo le zaradi tega povzročili, da bi se dosegla ugodnost. Predstojeca določila veljajo tudi za pastorko, nasprotno pa niso taistih deležni rejenci, kateri niso bili po pravni obveznosti posinovljeni. Dogovori radi posinovljenja, ki se izvrše šele z nastopom dobe, ko postane vojaški obvezanec črnovojnik, t. j. ako doseže 18. leto starosti, ne dajo pravice ugodnosti. — Postopanje pri izbori. Neposredno po prejetju obračuna vojaškega kontingenta in s tem spojene razdelitve čezštevilih posameznih okrajih pri dopolnilnih oblastih I. instance, se vrši komisijelna izbira čezštevilih po vrsti obzira vrednosti. Tisti, ki prosijo, da bi prišli med čezšteviline, naj vložijo sami oziroma njih svojci tozadevne prošnje pri c. kr. okrajnem glavarstvu do konca oktobra 1912. Vlaganje drugih prošnji naj se vložijo takole: Ad 1. Najpozneje takrat, ko prosilec prostovoljno vstopi, oziroma pri dotičnem naboru. Kdor opusti dotično naznanitev in opustitev trdno ne opraviči, izgubi pravico do ugodnosti. Ad 2. Najpozneje pri dotičnem naboru. Kdor se pravočasno ne priklasi in opustitev ne zamore trdno opravičiti, izgubi za ta nabor pravico do ugodnosti. Ad 3.) V mesecih januarja in februarja ali pa pri glavnem naboru pri pristojni naborni komisiji. Ad 4. in 5. Ravno tako ob popolnem dokazilu pravice do teh ugodnosti. Ako je pravica do ugodnosti obstajala že pred vstopom v prezenčno službo, ampak do dneva vstopa v prezenčno službo ni bila uveljavljena, nastane pravica do premeščenja v nadomestno rezervo šele povodom najbližjega zamenjanja moštva. Ad 6. Meseca januarja do konec junija stavnega leta najpozneje pa do vstopa v prezenčno službo in ako pravica do te ugodnosti nastane šele pozneje po nastopu taiste pri pristojnem c. kr. okr. glavarstvu. Ako je pravica do te ugodnosti obstajala že pred vstopom v prezenčno službo, ampak do dneva vstopa v prezenčno službo ni bila uveljavljena, nastane pravica do premeščenja v nadomestno rezervo šele povodom najbližjega zamenjanja moštva. Ad 7. Meseca januarja in februarja pri pristojnem c. kr. okr. glavarstvu ali v času glavnega nabora pri naborni komisiji, najpozneje pa do 1. oktobra stavnega leta.

Izjava.

201

Izjavljam, da sta bila gospoda kanonik Žlogar in vikar Supin o istinitosti podatkov za „Svobodno solnce“ po mojem mnenju popolnoma prepričana in da jaz o kakem pobotanju niti sanjal nisem, dočim je bilo to znano milostivemu g. proštu dr. Elbertu. Dalje izjavljam, da sta omenjena gospoda podpisala ono izjavo tik pred porotno razpravo in da sta brez moje vednosti spravila v izjavo moje ime na izrečno željo g. župana K. Rosmanna.

Novo mesto, 24. kimovca 1912.

M. Sever, c. kr. profesor.

Loterijske številke.

GRADEC,	14. avgusta	30	1	8	12	21
TRST,	21. septembra	21	78	27	90	40

Zahvala.

196

Prisrčno se zahvaljujemo blagorodnemu gospodu primariju dr. Strašek-u za požrtvovalni trud v času bolezni in srečno izvršene operacije naše Anice. Najtoplejša hvala tudi častitim sestram Elizabetne bolnice za izborno in ljubeznjivo oskrbo.

RUDOLFOVO, 21. septembra 1912.

Obitelj Revén.

Dražbeni oklic.

E 497/12
5

Dne 1. oktobra 1912 dopoldne ob 10. uri bo pri tej sodnji v izbi št. 8 dražba zemljišč v št. 499, 735, 971 k. o. Gaberje obstoječih iz lesene hiše dveh njiv in vrta, cenjenih skupaj na 366 K 44 h.

Najmanjši ponudek znaša 244 K 30 pod tem zneskom se ne prodaje. Dražbene pogoje in listine, ki se tičejo nepremičnine smejo tisti, ki žele kupiti, pregledati pri spodaj oznamenjeni sodnji, v izbi št. 5 med opravnimi urami.

C. kr. okrajno sodišče Rudolfovo, oddelek II.,
dne 19. avgusta 1912.

194

Dražbeni oklic.

E 513/12
8

Dne 9. oktobra 1912 dopoldne ob polu 10. uri bo pri spodaj oznamenjeni sodnji v izbi št. 8 dražba zemljišča vl. št. 332 kat. obč. Rudolfovo, obstoječega iz enonadstropne hiše v Novem mestu št. 144, v kateri je gostilna in kavarna z vrtom in gozdom v Rasnem, s pritlikino vred, ki sestoji iz 6 parov legnarjev, aparata za acetilenovo razsvetljavo za 24 luči in hišnega električnega telegrafa.

Nepremičnini je določena vrednost 45.475 K, pritlikinam 585 K, tedaj skupaj 46.060 K.

Najmanjši ponudek znaša 23.030 K, pod tem zneskom se ne prodaje. Dražbene pogoje in listine, ki se tičejo nepremičnine smejo tisti, ki žele kupiti, pregledati pri spodaj oznamenjeni sodnji, v izbi št. 5 med opravnimi urami.

C. kr. okrajno sodišče Rudolfovo, oddelek II.,
dne 14. avgusta 1912.

193

Nekaj dobro ohranjene obleke, obutve in en cilinder

192

za veliko močno moško osebo je na prodaj v Kostanjevici št. 74.

Posestvo na prodaj.

Proda se na Toplicah pri Novem mestu hiša št. 49, vrt ter vse zemljišče. Hiša je pripravna za vsako obrt. Kupec si naj ogleda. Cena se poizve pri upravnistvu Dol. Novic. — Ignacij Derganc, posestnik.

139-2-2

MOJA STARA

38-24-16

skušnja je in ostane, da je za odstranitev pég, kakor tudi v dosegu in ohranitev nežne in mehke kože ter bele polti najboljšo sredstvo svetovno-znana mila „Steckenpferd-Lilienmilchseife“ znamke Steckenpferd tvrdke Bergmann & Co., Tetschen a/E. Komad po 80 h se dobi v vseh lekarnah, drožerijah, prodajalnah parumov in vseh v to stroko spadajočih trgovinah. — Istotako se priporoča Bergmannova lilijina krema „Manera“ kot izborna sredstvo za ohranitev nežnih, belih, ženskih rok; lonček po 70 h se dobi v vseh trgovinah.

Hiša z vrtom

v Novem mestu št. 14 se odda v najem
s 1. oktobrom. Natančneje pri gospej Tirlik ravnotam.

Posestvo na prodaj

Na najlepšem prostoru v Kandiji pri Novem mestu je na prodaj krasno ležeče posestvo ob stari državni cesti sestojee iz samih stavbenih prostorov, ki meri približno 1600 m² z hišo vred, ki je v prav dobrem stanu. — Proda se vse skupaj ali pa tudi posamezni deli po pooblaščenju g. Lavoslav Ropas-u, tajniku mestne hranilnice v Novem mestu.

190-3-1

Hiša, njiva in gozd

: oddaljena četrť ure od Novega mesta, :
je naprodaj prav po nizki ceni.

186-3-2

Kje, pove upravnistvo Dol. Novic.

Odvetnik
Dr. Ivan Kimovec

☞ je otvoril pisarno ☞

TRST, ulica Caserma št. 15.

183-3-2

V Gor. Straži (postaja Straža) je na prodaj

lepo posestvo

obstoječe iz hiše z velikim vrtom, 6 njiv, gozda in vinograda. V hiši se je vže nahajala prodajalna. — Več pové posestnica
191-3-1 Alohija Turk v Gor. Straži št. 4.

MOJ STARI 38-10-8

nazor je in ostane ta, da je proti prhljaju, prezačasni osivelosti in izpadanju las, kakor sploh za negovanje las, najboljšo sredstvo svetovnoznani „Steckenpferd-Bay-Rum“ znamke Steckenpferd, trdke Bergmann & Co., Tetschen a/E. — Dobi se v steklenicah á 2 K in 4 K v vseh lekarnah, drožerijah, prodajalnah parfumov in brivnicah.

Oskrbništvo Ruprčvrh prodaja:
enoletnega bika,
Zgornje intalske-Montafonske pasme in
enoletno telico,
Zgornje intalske pasme. 198-0-1

V Kandiji št. 20 se da v najem v pritličju primeren
prostor za prodajalno 197-3-1
ali kako drugo obrt. Več se izve v Rudolfovem pri C. Germ.
Dva trezna, dobro izurjena

mizarska ali stolarska pomočnika
sprejme takoj 176-2-2
Stolarna v Sodražici pri Ribnici.

Mala hiša 174-3-3
: v sredini Novega mesta :
☞ se prodaja ☞

Prav pripravna za kakega penzionista, obstoječa iz treh sob, in drugih potrebščin. — K hiši spada vrt, na zahtevo tudi gozd. — Več pove iz prijaznosti upravnistvo Dol. Novic.

Popolna mlinska oprava
za 5 tečajev se radi opustitve obrti poceni prodaja.
Vsa pojasnila daje Jos. Kogovšek v Idriji. 177-2-2

Vsem sorodnikom, prijateljem in znancem naznanjamo, da je Vsegamogočni našo iskreno ljubljeno hčerko

R o z i

danés ob 2. uri popoldne po kratki, mučni bolezni, v nežni dobi 1½ let k sebi poklical.

Pogreb se vrši 26. t. m. ob 4. uri popoldne na pokopališču v Rudolfovem.

NOVOMESTO, 24. septembra 1912.
Rodbina Splichal.

Vse šolske potrebščine

v najlepši izbiri pri J. Krajec nasl. in U. Horvat-u v Nov. mestu.

Lekarna

Jos. Bergmann

v Rudolfovem

kupuje po najvišji ceni

štupo (seme)

lisičjega répa

(glej podobo)

gorčično seme

(ženof), kamilice

in druga zdra-

vilna zelišča in

cvetje.

184-0-2

„Slovenska Straža“ v Ljubljani

želi imeti v vsaki občini po vsem Slovenskem

zanesljivega človeka

ki bi sodeloval pri „Ljudskem zavarovanju“. Zagotovljen je dober in trajen zaslužek. — Ponudbe pod „Ljudsko zavarovanje“ na Slovensko Stražo v Ljubljani. 189-12-1

Deček

171-0-3

poštenih staršev, ne pod 14 let, star, ki ima veselje do mesarske obrti, se sprejme kot vajenec pri Jos. Windischerju v Kandiji pri Rudolfovem.

Hiša v Novem mestu

z ugodno, prijetno lego, novo in udobno pripravljena, z dvema vrtoma, se da takoj v najem, ali pa tudi prodaja. Več v upravnistvu tega lista. 195-3-1

Popolnoma varno naložen denar Hranilnica in posojilnica za Kandijo in okolico

reg. zadruga z neomejeno zavezo

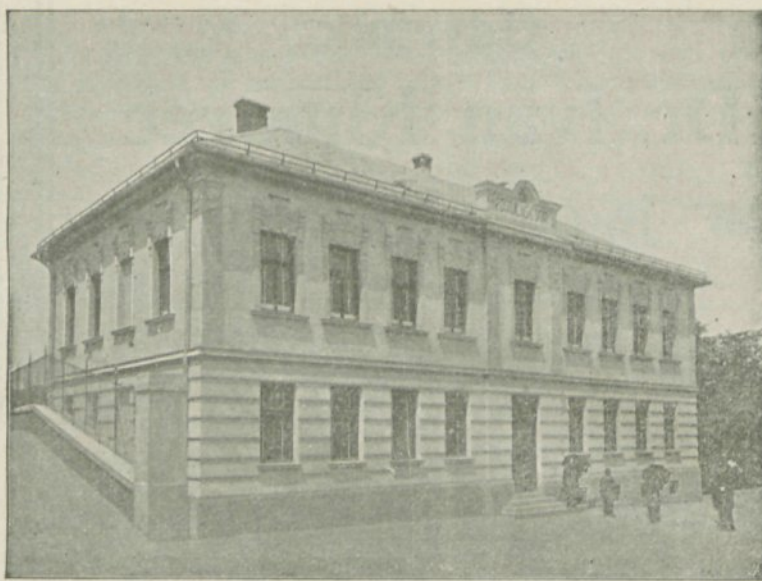
v lastnem domu v Kandiji

sprejema hranilne vloge od vsacega, če je njen ud ali ne, ter obrestuje po

 4³/₄ 0/0 5-0-17

na leto brez odbitka rentnega davka, katerega sama iz svojega plačuje.

Za hranilne vloge kakor za vse posojilnične obveznosti — jamči poleg rezervnega zaklada in deležev čez 2200 zadrugnikov z vsem svojim premoženjem. Iz tega se razvidi, da malokateri denarni zavod nudi tolike varnosti kakor kandijanska hranilnica.

Milijoni **Kašalj** hripavost, katar, zasli-
zdravijo **Kašalj** ženje, dušljivi in oslov-
ski kašelj

s Kaiserjevimi prsnimi karamelami „s tremi smrekami“.

6050 notarsko poverjenih izpričeval od zdravnikov in pri-
vatnih oseb dokazuje gotov uspeh.

Bonbončki jako dobro prijajo in so ugodnega okusa.

Paket 20 in 40 vinarjev, ovojček 60 vinarjev, se dobiva
pri lekarnarjih: 168-24-8

Karl Andrijanič in J. Bergmann v Rudolfovem.

Ivan Kuntara : tapetnik in dekoratnik :
v Šmihelu pri Rudolfovem
se priporoča slavnemu občinstvu in gg. graščakom okolice v izvršitev
vsakovrstnega v stroko spadajočega dela in sobnega tapetovanja. —
Za naročilo zadostuje dopisnica. 132-13-7

Srečke v korist „Slovenski Straži“.

4 krone 75 vinarjev

znaša mesečni obrok za turško srečko, ki ima šest žrebanj z
nastopnimi glavnimi dobitki vsako leto:

400.000 frankov	200.000 frankov
400.000 frankov	200.000 frankov
400.000 frankov	200.000 frankov

Skupaj 1,800.000 frankov.

Prihodnje žrebanje dne 1. oktobra t. l.

Vsak naročnik turške srečke prejme 1 srečko v podporo
revnih otrok z glavnim dobitkom v vrednosti 5000 kron zastoj.

Pojasnila daje za „Slovensko Stražo“ g. Valentin Urbančič,
Ljubljana, Kongresni trg 19. 170-3-3

Vsi, ki ste skrbni možje in očetje!

Ali hočete vsaj 10 vinarjev na teden
žrtvovati za svojo oziroma za prihodnost
svojih otrok? Potem pišite „Slov. Straži“ v Ljubljani
po knjižico gosp. župnika Haaseja o ljudskem zavarovanju,
ki se vsakomur dopošlje popolnoma zastoj. 188-7-1

Prostovoljna prodaja.

Vsled stalne preselitve se proda majhno, pa lepo posestvo
na Maharovcu, občina in fara St. Jernej na Dolenjskem. To
posestvo obstoji iz hiše, vse potrebne hišne oprave in naprave
ter pripadajočega zemljišča, vrta, nekaj travnika in njive.

Ker ni v obsežni in obljudeni vasi še nobene trgovine, bi
se ta hiša prav lahko uporabila tudi za prodajalno.

Vsa natančnejša pojasnila so vsakemu kupcu na razpolago
pri g. Jernej Turku, posestniku in gostilničarju v Mokrempolju
pri St. Jerneju. 165-4-4

Parna opekarna v Zalogu - Breitenau

naznanja, da je obče priljubljena, sedaj žgana
 zarezana
in stavbena opeka

v veliki množini narazpolago in se zamore takoj
dobiti. Kakovost izborna. Cena za 1000 ko-
madov 80 kron. Naročuje se lahko po dopisnici. 46-0-14

KEIL-ov LAK najboljši lak za tla iz mehkega lesa.

Keil-ova bela prevlaka (glazura)
za umivalne mize 90 v.
Keil-ova pasta za čevlje 30 v.
Keil-ov lak za zlatenje okvirjev
40 v.

Keil-ovo leščilo za pôle 90 v.
Keil-ov lak za klobuke v raz-
ličnih barvah,
ima vedno v zalogi trdka:

J. PICEK, Novo mesto.

Črnomelj: Anton Zorc.
Idrija: Val. Lapajne.
Kamnik: I. Petek.
Kočevje: Franz Loy.
Kranj: Franc Dolenc.

Ljubljana: Leskovec & Meden.
Slofja Loka: M. Žigon.
Zagorje: Rih. E. Mihelčič.
Radovljica: Otto Homan.

(178-6-2)